

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

regulante electionem ad gratiam, & media ad gloriam efficaciter conducunt; & de iudicio practico talem electionem subsequente, quod imperium appellatur. Pro cuius decisione

Dico tertio: Prædestinationem non consistere in iudicio regulante electionem, quo de mediis convenientia iudicatur, sed in iudicio practico subsequente electionem, quod imperium vocatur.

Hec conclusio est expressa D. Thomæ quaest. præcedenti art. 1. ad 2. ubi ait: *Præcipere de ordinanda in finem, competit Deo, & secundum hoc convenit iudicio prudentiæ & providentiæ.* Et in hac quaest. art. 4. dicit quod *prædestinatio est pars providentiæ, sicut & prudentiæ, est ratio in intellectu existens, præceptiva ordinationis aliquorum in finem.* Quibus verbis rationem fundamentalem nostræ conclusionis insinuat: Nam prædestinatio, utpote providentiæ, consistit in actu principali prudentiæ: Sed talis actus (ut ex Aristotele & D. Thoma vidimus art. præcedenti) est imperium: Ergo in actu imperii essentialiter consistit prædestinatio.

Præterea, Prædestinatio est ordinatio efficax mediis quibus electi infallibiliter vitam æternam consequuntur. Sive, ut ait Augustinus supra relatus, est *preparatio mediis quibus certissime liberantur quicumque liberantur.* Sed iudicium electionem regulans, etsi sit ordinatio de mediis, non tamen est efficax ordinatio de his mediis determinatè, cum adhuc illo posito liberum sit Deo, non solum in sensu diviso, sed etiam in sensu composito, hæc aut illa media in ordine ad gloriam eligere: Ergo in prædicto actu essentia prædestinationis consistere nequit: unde cum illa in actu intellectus consistit, & non possit consistere in iudicio regulante electionem ad gloriam, ut supra ostendimus, restat ut consistat in iudicio practico subsequente ad electionem, & regulante usum & executionem, quod obtinet rationem imperii.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Prædestinatio, cum sit efficacissima, & omnino infallibilis, si in aliquo actu divini intellectus formaliter consistat, debet consistere in illo qui est omnium efficacissimus: Atqui actus iudicii antecedens electionem non est talis, sed solum actus imperii ad illam subsequens, & regulans usum & executionem; Ergo non in illo actu, sed in illo prædestinatio essentialiter consistit. Maior patet, Minor vero simul declaratur & probatur. Nam intellectus per iudicium præcedens electionem, iudicat tantum de convenientia mediis in ordine ad opus, unde ille actus explicatur per modum indicativi, ut si dicamus, *bonum est hoc facere, vel hoc est conveniens facere,* & pertinet ad illam habitudinem quam dicit voluntas ad finem per modum intentionis & affectus, & non ad eam quâ tendit in finem per modum executionis & causalitatis: unde in se non habet efficaciam ad executionem operis, nisi tantum radicaliter: posito enim iudicio de convenientia mediis, potest non sequi effectus, ob difficultatem executionis. Imperium autem superaddit quandam intimationem rei exequenti, movendo ad hoc quod fiat, & explicatur per modum imperativi, ut sic dicatur, *fac hoc;* pertinetque ad habitudinem quâ voluntas tendit in finem per modum executionis & causalitatis; quapropter stante imperio efficaci, non stat non sequi operationem & executionem mediis;

Tom. 11.

A Ergo imperium est actus intellectus practici omnium efficacissimus, ac proinde in illo inveniuntur omnia ad constituendam essentiam prædestinationis necessaria. Est enim ratione sui ratio ordinis mediis in finem, cum ad intellectum practicum ordinatio pertineat; & est efficax in virtute electionis præcedentis, actus enim voluntatis præcedens, virtualiter clauditur in actu subsequenti: quod iudicio electionem præcedenti petere nequit. Licet enim illud sit ordinatio mediis in finem, caret tamen efficaciam, quam non potest habere ab electione subsequente; quia unus actus non dat efficaciam alteri, nisi vel insuat in ipsum, vel in eo virtualiter permaneat: ad quod requiritur quædam antecessio, seu prioritas, saltem virtualis, quam non habet electio respectu iudicii à quo regulatur, sed solum respectu imperii ad illam consequentis, quo regulatur usus & executio operis.

§. III.

Solvuntur obiectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem. In Scriptura prædestinatio appellatur propositum, electio, & dilectio. Matth. 22. *Multi sunt vocati, pauci vero electi.* Ad Ephes. 1. *Elegit nos in ipso.* Et infra. *Prædestinavit secundum propositum voluntatis sue.* Ad Rom. 9. *Iacob dilexi:* Sed propositum, dilectio, & electio, sunt actus voluntatis: Ergo prædestinationis essentia in actu voluntatis consistit.

Confirmatur primò: Damascenus lib. 2. de fide cap. 9. dupliciter definit prædestinationem, dicit enim quod *prædestinatio est rerum procuratio quâ Deus fungitur.* Et rursus, *Providentiæ est voluntas Dei, per quam res omnes aptè congruenterque gubernat:* Ergo prædestinatio, quæ est quædam providentiæ, est actus voluntatis. Item Augustinus de prædest. Sanct. cap. 15. prædestinationem vocat, *propositum miserendi.* Et tandem D. Thomas in Opusculo de prædestin. cap. 1. ait: *Quamvis prædestinatio supponat actum cognitionis, nominat tamen actum voluntatis eligentis, ad ea quæ solâ gratiâ à voluntate conferuntur.*

Confirmatur secundò: Prædestinatio essentialiter est ille actus divinæ mentis, quo Deus destinat hominem ad gloriam: unde prædestinatio idem sonat ac præcedens destinatio, ut notat D. Thomas quaest. 6. de verit. art. 1. Sed actus destinandi, essentialiter est actus voluntatis, utpote decretum & propositum Dei: Ergo & prædestinatio.

Ad objectionem respondeo cum Divo Thoma loco citato in responsione ad primum. Quod *quia in actionibus anime, præcedens actus includitur quodammodo virtute in sequenti, & quia prædestinatio presupponit electionem, quæ est in actu voluntatis, ideo in ratione prædestinationis aliquid includitur ad voluntatem pertinens, & propter hoc propositum, & alia ad voluntatem pertinentia, in definitione prædestinationis quandoque ponuntur.* Et in resp. ad 2. ait: *Prædestinatio non est idem quod electio, sed presupponit eam, & inde est quod prædestinati, etiam electi dicuntur.* Addo quod sicut prædestinatio in Scriptura, interdum nominibus pertinentibus ad voluntatem significatur, ita sæpe nominibus ad intellectum spectantibus explicatur: ut ad Roman. 11. *Non repulit Deus plebem suam quam præcivit, id est præ-*

B 2

prædestinavit, ut explicat Augustinus de dono perseverantiæ cap. 17. Et 2. ad Timoth. 2. *Firmū fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc, novit dominus qui sunt eius.* Non potest ergo ex Scriptura efficaciter probari quod essentia prædestinationis in actu voluntatis aut intellectus consistat, sed hæc quæstio determinanda est discursu Theologico, & ex principiis Philosophiæ moralis, ex quibus conitatur providentiam, ac proinde prædestinationem, quæ est ejus pars, esse formaliter ordinationem mediorum, atque adeo dicere in recto actum intellectus practici, & in obliquo actum voluntatis.

61 Ad primam confirmationem eodem modo respondetur. Et ad D. Damascenum, dico quod sollicitudo & cura quam ponit in prima definitione, non est actus voluntatis, ut perperam intelligit Vazquez, sed actus intellectus, qui est imperium seu præceptum, ut expressè sentit D. Thomas 2. 2. quæst. 47. art. 9. dicens hanc sollicitudinem esse partem prudentiæ quæ in intellectu residet. Et in solutione ad 1. ait quod in præcepto & directione rationis sollicitudo consistit. In secunda autem definitione actum voluntatis ponit, vel quia ad prædestinationem præsupponitur, vel in illa virtualiter clauditur, juxta dicta, & idem dico ad D. Augustinum.

62 Locus D. Thomæ difficiliter explicatur. Plures dicunt illum mutasse sententiam: quod agrè sustineo, nisi quando ipsentet Præceptor Angelicus expressè aliquam sententiam retractat. Verius dici potest, opusculum illud D. Thomæ non esse: tum quia inter alia opuscula non invenitur: tum etiam quia in Romana editione, quæ cæteris præferenda est, in illius operibus non habetur, sed reperitur solum in fine primæ partis, Lugdunensis impressionis, factæ anno 1552, ubi ab aliquo studioso fuit insertum. Potest etiam responderi verba prædicti testimonii intelligi de actu cognitionis, respectu futurorum, quorum præscientia ad prædestinationem supponitur, ut docuit D. Thomas 3. parte quæst. 1. art. 3. ad 4. illorum scilicet (interprete Cajetano) quæ non causantur per prædestinationem. Non autem de scientia præparativa mediorum quibus finis prædestinationis obtinetur. Posteriora autem verba interpretari possumus de denominatione præsupposita & virtuali.

64 Ad secundam confirmationem negatur Minor: Nam licet destinatio connotet actum voluntatis, formaliter tamen est ordinatio mentis, per quam concipit agens ipsam rationem operis faciendi, ut explicat D. Thomas hic art. 2. ad 3. Unde si prædestinatio significat aliquando propositum exequendi talem ordinationem, est minus propriè.

65 Objicies secundo contra eandem conclusionem, In illo consistit essentialiter prædestinatio, quo posita, & secluso quocumque alio, Petrus v.g. consequitur gloriam, & sine quo, quocumque alio posito, eam non consequitur; gloria enim est effectus præcipuus prædestinationis: Sed talis est actus voluntatis divinus; sicut enim impossibile est aliquem consequi gloriam sine voluntate Dei efficaci, ita repugnat quod Deus velit eam efficaciter alicui conferre, & quod illam non consequatur: Ergo in actu voluntatis prædestinatio consistit essentialiter.

65 Confirmatur primò: Prædestinatio, & providentia generalis quæ Deus provider etiam reprobis auxilia sufficientia ad salutem: solum di-

stinguuntur in hoc quod prædestinatio includit voluntatem efficacem dandi gloriam, providentiam vero generalis includit tantum inefficacem: Ergo cum idem sit constitutum & distinctivum reprobis, prædestinatio in actu voluntatis consistet.

Confirmatur secundo: Prædestinatio & reprobatio ad eandem potentiam pertinent: Sed reprobatio est actus voluntatis, utpote detestatio & odium Dei, juxta illud ad Roman. 9. *Jacob dilexi, Esau autem odio habui:* Ergo & prædestinatio.

Ad objectionem, concessa Majori, nego Minorem. Si enim per impossibile Deus haberet solum actum voluntatis conferendi Petro gloriam, nec ex tali actu voluntatis subsequeretur actus imperii illum efficaciter ad gloriam ordinans, de facto Petrus eam non consequeretur. Unde ad probationem in contrarium, dico idem non stare: Deus efficaciter velle alicui gloriam, nisi eam suo tempore efficaciter consequatur, quia ex vi illius volitionis efficacia, tanquam ex prima radice sequitur actus imperii, qui est efficax ordinatio mediorum in finem vite æternæ. Unde hoc argumentum solum probat prædestinationem initiativè & radicaliter consistere in actu voluntatis, & illum in ejus essentia importari, saltem præsuppositivè, & de consecrato, ut antea declaravimus.

Ex quo etiam patet responsio ad primam confirmationem. Respondetur enim verum esse prædestinationem distinguere a communi providentia, per hoc quod includit de comotato actum efficacem divinæ voluntatis conferendi media efficaciam ad consecutionem finis; ex hoc tamen non inferitur quod essentialiter consistat in actu voluntatis, sed tantum quod consistat in actu intellectus, comotante efficacem volitionem, & eam in virtute continentem.

Ad secundam, concessa Majori, nego Minorem: Nam sicut approbatio, cum sit quædam examinatio simul cum judicio rationis, ad intellectum pertinet, ita & reprobatio. Unde D. Thomas hic art. 3. docet quod illa est pars providentiæ, sicut & prædestinatio: providentiæ autem, ut ostendimus Tractatu præcedenti, ad intellectum pertinet. Nec obstat quod Apostolus reprobationem, odium; & prædestinationem, dilectionem appellet: his enim nominibus appellatur ad significandum, quod utraque actum voluntatis supponit, ut supra vidimus ex D. Thoma. Sic idem S. Doctor 1. 2. quæst. 13. art. 1. ad 1. docet electionem collatione appellari, non quia essentialiter collatio sit, sed quia collationem factam per intellectum supponit. Et qu. 16. art. 1. ad 1. ait Augustinum asserere quod uti est reprobatio, non quia usus essentialiter sit ordinatio, sed quia tendit in objectum per rationem ordinatam.

Objicies tertio contra secundam conclusionem. De conceptu prædestinationis non solum est ordinatio, sed etiam efficacia & motio quoad exercitium: At efficacia & motio ad voluntatem spectat, sicut ordinatio ad intellectum: Ergo de essentia prædestinationis in recto, non solum est actus intellectus, sed etiam actus voluntatis.

Respondeo ex supra dictis: Motionem voluntatis esse à voluntate, motionem autem ordinativam ab intellectu, in virtute præcedentis actus voluntatis, ut docet D. Thomas locis supra citatis. De essentia autem prædestinationis non est motio appetitiva, sed ordinatio motiva, & ideò est

est ab intellectu adæquate ut elicente; à voluntate autem solum remotè, originaliter, & antecedenter.

72 Dices: Esse volitivum ita est proprium voluntatis, ut nullo modo intellectui communicari possit: Ergo etiam esse motivum quoad exercitium.

Sed nego Consequentiam & partem. Ratio dilectum est, quia ratio volitiva est substantia actus voluntatis; efficacia autem motiva, non est substantia, sed modus ejus: unde sicut libertas pateris voluntati tribuitur ut primo principio, actui tamen intellectus ex subordinatione ad voluntatem communicatur, quia illa est quidem motus illius; ita ob eandem rationem intellectus efficacia motiva communicari potest, licet ratio volitiva illi communicari nequeat.

73 Obijciens quartò contra ultimam conclusionem. D. Thomas 2.2. quæst. 49. art. 6. ad 3. ait: *In rebus ordinatis ad finem, quæ includitur in ratione providentiæ, importatur rectitudo consilij, & iudicij, & præcepti.* Ergo juxta D. Thomam, providentia & consequenter prædestinatio, non consistit adæquate in imperio, sed etiam in consilio & iudicio regulante electionem.

74 Respondeo rectitudinem consilij & iudicij importari in ordinationem, in qua providentia consistit, non constitutivè & formaliter, sed virtualiter & præsuppositivè: tum quia sine illis rectitudo imperij subsistere nequit: tum etiam quia in actibus animæ ordinatis, præcedens clauditur virtualiter in sequenti. Unde ut docet D. Thomas quæst. 5. de verit. art. 1. ad finem corporis, *In prudentia quodammodo includitur, & voluntas quæ est de fine, & cognitio finis*: quia scilicet uterque actus ad illam supponitur.

75 Obijciens ultimò contra eandem conclusionem. Prædestinatio est causa suorum effectuum: Sed imperium subsequens electionem, non est causa effectuum prædestinationis: nam in vi decreti seu electionis efficacia Dei, illi constituuntur futuri: Ergo in imperio electionem subsequente prædestinatio non consistit.

76 Confirmatur primò: Si per impossibile posita electione efficaci non sequeretur imperium, homines essent prædestinati, quia ex vi electionis inæstimabiliter gloriam consequerentur: Ergo antecedenter ad illud salvatur prædestinationis essentia.

77 Confirmatur secundò: Illud imperium cum supponat decretum efficax divinæ voluntatis, eiq; innaturatur, non est scientia simplicis intelligentiæ, sed visio eorum quæ ad finem prædestinationis conducunt: At scientia visionis suum objectum non causat, sed causatum supponit: Ergo imperium subsequens electionem, non causat prædestinationis effectus, ac proinde in illo prædestinatio non consistit.

78 Ad objectionem, concessa Majori, nego Minorem. Ad cujus probationem distinguo Antecedens: Constituitur futuri, inchoativè, & in ordine intentionis, concedo Antecedens. Complete, & in ordine tam intentionis quam executionis, nego Antecedens & Consequentiam. Sicut enim in sententia Suaris, & aliorum qui admittunt in Deo potentiam executivam, ab intellectu & voluntate virtualiter distinctam, ex hoc quod electio divinæ voluntatis sit efficax, non sequitur ex vi illius rem electam constitui complete futuram, ita ut necessarius non sit concursus potentia exequentis, quæ est posterior ipsa

A eò quod solum in suo ordine illam futuram constituat; ita nec in nostra sententia sequitur, necessarium non esse concursum imperij divini, sed solum colligitur illud cum efficaci electione esse infallibiliter connexum.

Ex quo patet solutio ad primam confirmationem: Dato enim illo impossibili, solum inchoativè homines essent prædestinati, non verò formaliter; nec in illo casu gloriam consequerentur, sed solum esset gloria inchoativè futura, non tamen completè, nec executioni foret mandanda: quia ad executionem & productionem rerum non sufficit electio, seu decretum intentionis, sed præterea requiritur usus activus, seu decretum executionis, & consequenter imperium illud dirigens, ut constat ex dictis articulo præcedenti.

B Ad secundam, concessa Majori, distinguo Minorem. Scientia visionis suum objectum non causat, sed causatum supponit: quando est purè speculativa, concedo Minorem. Si sit eminèter speculativa & practica, nego Minorem & Consequentiam. Vel secundò distinguo eandem Minorem: Scientia visionis suum objectum non causat, reduplicativè ut visionis est, transeat. Ut est practica, & approbationis, nego. Utraque solutio latè fuit exposita in Tractatu de scientia Dei.

Disp. 3.
art. 2.
c. 3.

ARTICULUS IV.

C *An prædestinatio sit pars subiectiva vel objectiva divinæ providentiæ?*

S. I.

Referuntur sententiæ, & vera eligitur.

Communis consensus Theologorum est prædestinationem esse partem providentiæ. Ita D. Thomas in 1. dist. 40. quæst. 1. art. 2. & qu. 6. de veritate ar. 1. *Quare tota difficultas est in explicando quomodo sit pars, & an comparetur ad illam tanquam pars subiectiva, id est ut inferius essentiale ad superius, ita quòd providentia ut sic dividatur in quatuor vel quinque attributa virtualiter distincta: scilicet in providentiam naturalem, supernaturalem generalè, prædestinationem, reprobationem & providentiam ordinis hypostatici; eò ferè modo quo virtus moralis in Deo dividitur in misericordiam, justitiam, liberalitatem, &c. tanquam in diversa attributa, virtualiter inter se distincta. Vel solum sit pars objectiva illius, ita ut una & eadem providentia virtualiter indistincta attingat illos tres ordines, naturæ, gratiæ & unionis hypostaticæ, & solum ratione diversorum objectorum materialium ad quæ se extendit, diversa nomina sortiatur. Sicut scientia licet sit unicum attributum virtualiter indistinctum, dividitur tamè in scientiam simplicis intelligentiæ & visionis, approbationis & improbationis, &c. per ordinem ad diversa objecta materialia ad quæ terminatur, ut in Tractatu de scientia Dei declaravimus.*

Prima ergo sententia docet prædestinationem ab aliis providentiæ partibus distingui attributivè, sicut distinguuntur intellectus & voluntas, vel scientia & amor, & cõsequenter comparari ad providentiam ut sic, tanquam partem subiectivam illius. Pro hac sententia refertur Soto super Epistolam ad Roman. cap. 9. Illam insinuat Molina quæst. præcedenti art. 2. disp. 2. & proba-

Disp. 1.
art. 3.
82

B 3

ba